

УДК [631.11«324»:631.559]:[631.582+631.81.095.337] (477.5)

Я.І. Георгиця*

Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

**УРОЖАЙНІСТЬ ЗЕРНА ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД ДІЇ
ПОПЕРЕДНИКІВ І МІКРОДОБРІВ У ЛІВОБЕРЕЖНОМУ ЛІСОСТЕПУ
УКРАЇНИ**

На основі результатів урожайності зерна пшениці озимої було визначено, що кращими попередниками виявилися чорний пар і горох, а серед варіантів мікродобрив слід відмітити: «Реаком-С-зерно+Мп», «Реаком-С-зерно+Реаком Р-зерно 2 л/га + Мп» і «Реаком-С-зерно + Реаком Р-зерно 3 л/га».

Ключові слова: урожайність, пшениця озима, попередники, мікродобрива.

В Україні пшениця озима – основна продовольча культура. Найбільші площі її посівів зосереджені у Степу та Лісостепу. За вмістом поживних речовин зерно пшениці озимої найбільше відповідає потребам харчування людини. Із зерна пшениці виготовляють борошно, крупу, крохмаль. За рахунок цього людина одержує близько половини необхідних організму білків і вуглеводів, 70-80 % вітаміну В₁, значну частку вітамінів РР і вітаміну Е, мінеральних речовин [1].

Пшениця озима має велике агротехнічне значення в сівозмінах. Це культура суцільної рядкової сівби і належить до культур з високою конкурентною здатністю щодо бур'янистої рослинності. Добре розвинені посіви пшениці озимої розпочинають вегетацію рано навесні та спроможні затінювати, пригнічувати й витіснити з агрофітоценозу малорічні та деякі багаторічні види бур'янів [2].

Один з головних чинників збільшення обсягу виробництва зерна пшениці озимої є дотримання елементів технології вирощування, серед яких провідне місце посідають попередники. За умов Степу провідна роль в одержанні дружніх сходів належить чорному та зайнятому парам. Численними дослідженнями встановлено, що за умов недостатнього та нестійкого зволоження горох за накопиченням вологи у ґрунті значно перевищує інші непарові попередники [3].

Польові досліді проводили у 2008-2012 рр. у стаціонарі по сівозмінах кафедри землеробства ім. О. М. Можейка на дослідному полі Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва.

За даними метеостанції ХНАУ, середня багаторічна кількість опадів складає 529 мм з коливанням в окремі роки від 342 до 767 мм. Середньорічна температура повітря + 7,2°С [4].

Повторність у досліді–триразова. Розташування ділянок систематичне. Загальна площа поля – 1 гектар. Площа посівної ділянки–30 м², облікової–25 м². Схема досліді включала три попередники (чорний пар, горох і кукурудза на

* *Науковий керівник – канд. с.-г. наук, доц. каф. землеробства С. І. Кудря ХНАУ ім. В. В. Докучаєва*

силос) і 13 варіантів внесення мікродобрих на пшениці озимій та контрольний варіант.

**1 Урожайність зерна пшениці озимої залежно від дії мікродобрих Реаком, т/га
(середнє за 2009, 2011 і 2012 рр.)**

Варіант мікродобрих	Попередник			
	чорний пар	горох	кукурудза	середня
Контроль	3,55	3,15	2,69	3,13
Реаком-С-зерно	3,55	3,22	2,94	3,24
Реаком-С-зерно + Реаком Р-зерно 2 л/га	3,49	3,51	2,74	3,25
Реаком-С-зерно + Реаком Р-зерно 3 л/га	3,99	3,40	3,12	3,50
Реаком-С-зерно + Реаком Р-зерно 2 л/га + Mn	4,02	3,45	3,00	3,49
Реаком-С-зерно + Mn	4,25	3,40	2,92	3,52
Реаком-С-зерно+ Mn + Реаком Р-зерно 1 л/га	3,92	3,45	3,02	3,46
Реаком-С-зерно + Mn + Реаком P ₂₀ K ₂₇ hedра 2 л/га	3,64	3,39	2,60	3,21
Реаком-С-зерно + Mn + Реаком P ₂₀ K ₂₇ 2 л/га	3,77	3,49	3,00	3,42
Реаком-С-зерно + Mn + Реаком P ₂₀ K ₂₇ 3 л/га	3,49	3,57	2,89	3,32
Реаком-С-зерно + Mn + Реаком P ₂₀ K ₂₇ 2 л/га + Реаком-Р-зерно 2 л/га	3,67	3,52	2,95	3,38
Реаком N ₆ P ₂₆ K ₃₀ пшениця	3,89	3,67	2,79	3,45
Реаком N ₆ P ₂₆ K ₃₀ + Н-Сu пшениця	3,99	3,52	2,74	3,42
Реаком N ₆ P ₂₆ K ₃₀ + Н-Сu + Н-Zn пшениця	3,69	3,57	2,80	3,35
середня по варіантах мікродобрих	3,78	3,45	2,87	3,36

Мікродобрива Реаком, які використовувалися під пшеницю озиму, у досліджувані роки підвищували її врожайність (табл. 1). У 2009, 2011 і 2012 рр., спостерігалися різні погодні умови, що дали можливість отримати врожай пшениці озимої, що не можна сказати про 2010 р., коли спостерігалися досить несприятливі погодні умови, як під час перезимівлі рослин пшениці озимої, так і рано навесні, що призвело у подальшому до загибелі багатьох рослин на ділянках.

У наведених даних (табл. 1) бачимо, що максимальна врожайність зерна пшениці озимої була одержана при її розміщенні після чорного пару – від 3,49 до 4,25 т/га, залежно від варіанта внесення мікродобрих Реаком. Кращим варіантом внесення мікродобрих виявився варіант «Реаком-С-зерно+Mn», у якому пшениця забезпечила максимальну врожайність—4,25 –2,92 т/га, залежно від попередника. Дещо поступався вказаному варіанту варіант «Реаком-С-зерно+Реаком Р-зерно 2 л/га+Mn», у якому пшениця озима забезпечила врожайність 4,02 – 3,00 т/га і «Реаком-С-зерно+Реаком Р-зерно 3 л/га» – 3,99 – 3,12 т/га, за умови, що рівень урожайності в контрольному варіанті (без використання мікродобрих Реаком) становив 3,55 – 2,69 т/га.

Таким чином на основі отриманих даних урожайності кращими попередниками виявилися чорний пар і горох, а серед мікродобрих слід відмітити: «Реаком-С-зерно+Mn», «Реаком-С-зерно +Реаком Р-зерно 2 л/га + Mn» і «Реаком-С-

зерно + Реаком Р-зерно 3 л/га».

Бібліографічний список: 1. Стрельникова М. М. Вплив умов вирощування на якість зерна озимої пшениці / М. М. Стрельникова // Озима пшениця. – К.: Урожай, 1968. – С. 321–330. 2. Захист посівів озимої пшениці від бур'янів / В. М. Жеребко, Ю. В. Жеребко, П. О. Рябчун, О. П. Коноплянський // Забур'яненість посівів та засоби і метод її зниження: Мат-ли конференції. – К.: Українське наукове товариство гербологів. – 2002. – С. 56–60. 3. Коваленко Н. П. Урожайність і продуктивність пшениці озимої та ячменю озимого у різноротаційних сівозмінах південного Степу України / Н. П. Коваленко, Є. О. Юркевич // Бюл. Ін-ту зерн. госп-ва УААН. – Дніпропетровськ, 2009. – № 37. – С. 54–59. 4. Образцова З. Г. Еколого-кліматичні особливості дослідного поля ХДАУ / З. Г. Образцова // Вісник ХДАУ «Ґрунтознавство агрохімія, землеробство, лісове господарство». – 2001. – № 1. – С. 96–104.

Я. И. Георгица

**УРОЖАЙНОСТЬ ЗЕРНА ПШЕНИЦЫ ОЗИМОЙ В ЗАВИСИМОСТИ ОТ
ДЕЙСТВИЯ ПРЕДШЕСТВИНИКОВ И МИКРОУДОБРЕНИЙ В ЛЕВОБЕРЕЖНОЙ
ЛЕСОСТЕПИ УКРАИНЫ**

На основании результатов урожайности зерна пшеницы озимой определено подчеркнуть, что лучшими предшественниками были черный пар и горох, а среди вариантов микроудобрений следует отметить: «Реаком-С-зерно+Мп», «Реаком-С-зерно+Реаком Р-зерно 2 л/га + Мп» и «Реаком-С-зерно + Реаком Р-зерно 3 л/га».

Ключевые слова: урожайность, пшеница озимая, предшественники, микроудобрения.

I. I. Georgytsia

**PRODUCTIVITY OF SEEDS WINTER WHEAT ON THE DEPENDENCE AT ACTION
PREDECESSOR AND MICROFERTILIZER IN LEFT FOREST STEPPE IN UKRAINE**

About analyses results productivity of seeds winter wheat lay stress on that better predecessor a black steam and pea, on among variances microfertilizer followed mark: «Reacom-S-seeds+Mn», «Reacom-S-seeds+Reacom-P-seeds 2 l/ga+Mn» and «Reacom-S-seeds+Reacom-P- seeds 3 l/ga».

Keywords: productivity, winter wheat, predecessor, microfertilizer.